

## Η δική μας Αντιγόνη

---

### «Αντιγόνη» σε σκηνοθεσία Σάββα Στρούμπου

Λέανδρος Πολενάκης

22/07/2019

Η σύγκρουση ανάμεσα στην Αντιγόνη και στον Κρέοντα, τι σημαίνει για εμάς σήμερα; Επιμένω στη λέξη σύγκρουση, σε μια εποχή που επιχειρεί να εξαφανίσει τις επικίνδυνες για τους εξουσιαστές λέξεις, επιβάλλοντας άλλες, λειασμένες και τροχισμένες στα μέτρα τους. Πράγματι πρόκειται για σύγκρουση, μετωπική, κάθετη, ριζική, για το ον και για το ψωμί. Έκεί που έχουμε φτάσει πια, δεν διαχωρίζονται αυτά τα δύο. Όποιοι ορίζουν το ένα, ορίζουν και το άλλο. Θέλω να πω ότι όλη η φιλοσοφία περί δύο ισοδύναμων δικαίων που συγκρούονται τάχα στην “Αντιγόνη”, του “θετικού” Δικαίου της Πόλης και του “φυσικού” Δικαίου, είναι για τα σκουπίδια. Κατά πρώτον, η έννοια του Φυσικού Δικαίου, όπως τη διαμόρφωσε η Αναγέννηση, είναι άγνωστη στην ελληνική αρχαιότητα. Κατά δεύτερον, ο Κρέων ουδόλως εκπροσωπεί το Δίκαιο της Πόλης. Είναι ένας τύραννος, που τον “φύτεψαν” οι περιστάσεις και η ανάγκη. Αν η εξουσία του στηρίζεται κάπου, είναι μόνο στη συγγένειά του με την ανήλικη και ανύπανδρη Αντιγόνη (επίκληρος κόρη, σύμφωνα με τα ισχύοντα τότε νόμιμα), ως εκπρόσωπος της οποίας κατέχει την αρχή. Κατά τρίτον, ο χορός των γερόντων, που συγκαλεί ως συμβούλιο του θρόνου ο Κρέων, δεν αποτελείται από σοφούς αλλά από πιστούς στο πρόσωπό του, όπως ο ίδιος κυνικότατα δηλώνει. Τέταρτον, η εσπευσμένη σύγκληση του “συμβουλίου του θρόνου” διακόπτει την ευχαριστήριο τελετή που οι γέροντες ήσαν έτοιμοι να αφιερώσουν στον Διόνυσο, για τη συμβολή του στη νίκη της γενέθλιας πόλης του.

Ο Διόνυσος, ένας θεός με τραυματική γέννηση και τραυματικότερη παιδική ηλικία, έρχεται στη Θήβα για να διεκδικήσει τη θεϊκή του καταγωγή (τέκνο του Διός) και για να ξαναγεννηθεί από μια μητέρα γυναίκας. Μόνη σε ολόκληρη την πόλη τον αποδέχεται η Αντιγόνη. Πώς; Με το να αναλάβει, πάλι μόνη, την αντίσταση ενάντια στον τύραννο Κρέοντα, αψηφώντας την αυταρχική του απόφαση να αφήσει άταφο τον

Πολυνεΐκη. Μια προσβολή για τον Διόνυσο και για τους ανθρώπους. Με τίμημα για την ίδια βαρύτατο, που το γνωρίζει.

Δεν υπάρχει θέμα σύγκρουσης δύο ισοδύναμων Δικαίων στην “Αντιγόνη”. Το ζήτημα δεν είναι ποιος έχει δίκιο ποιος άδικο, αλλά ποιος έχει τα κότσια να κάνει τη δίκαιη πράξη. Εδώ είναι ένα νέο κορίτσι: η Αντιγόνη. Από αγάπη για τη ζωή. Που μερικοί ανόητοι την είπαν θανατόφιλη! Απαιτώντας να ταφούν οι δύο εχθροί αδελφοί σε κοινό μνήμα. Προσκλητήριο ζώντων και νεκρών, υπό την σκέπη του Διόνυσου. Για να λήξει ο εμφύλιος μέσα μας. Το “συμφιλείν” της δεν είναι μια Καντιανή κατηγορική προσταγή, όπως νόμισε αφελώς ο γερμανικός ιδεαλισμός. Είναι μια θουκυδίδεια συναμφότερη πολιτική πρόταση: “αν πρέπει να μισούμε, να το κάνουμε όλοι μαζί και αν πρέπει να αγαπάμε, το ίδιο”. Το δράμα του Κρέοντα είναι ότι δεν το καταλαβαίνει, και προονίζει το ίδιο το κλαδί επάνω στο οποίο κάθεται: την Αντιγόνη.

Σωστά τα λέει και, κυρίως, σωστά τα κάνει πράξη ο Σάββας Στρούμπος, σκηνοθέτης της “Αντιγόνης”, που αρχίζει αυτές τις μέρες περιοδεία σε ολόκληρη την Ελλάδα: “Με την ίδια την εποχή να είναι μήτρα μεγάλων δονήσεων και εκρήξεων” γράφει, “επτά νέοι ηθοποιοί, με την αγωνία στο σώμα, τη φωνή, τον ψυχισμό, το πνεύμα, που βιώνουν τον ορυμαγδό της κοινωνίας σε κρίση, εκφράζουν στη σκηνή, που είναι πεδίο μάχης, τόπος αγωνίας και τραγωδία της Ιστορίας, τη διεκδίκηση για τη ζωή που εκπροσωπεί η Αντιγόνη”.

Η πρόταση του “Αντιγόνης” του Σάββα Στρούμπου σε ικανή μετάφραση του Δημήτρη Δημητριάδη, με την ωραία, οργανική μουσική του Λεωνίδα Μαριδάκη, είναι η πιο εύστοχη πολιτικά και η πιο άρτια αισθητικά, σπάνιος συνδυασμός, που επιτυγχάνεται μια φορά στα εξήντα χρόνια (τόσα βλέπω θέατρο). Αυτά μόνο θα πω. Ο χώρος δεν με παίρνει και θα σημειώσω μόνο τα ονόματα των επτά ισοδύναμων νέων ηθοποιών της σπουδαίας συλλογικής δουλειάς: Έβελυν Ασουάντ, Κωνσταντίνος Γώγουλος, Έλλη Ινγλίζ, Ανδρομάχη Φουντουλίδου, Γιάννης Γιαραμαζίδης, Ρόζη Μονάκη, Στέλιος Θεοδώρου - Γκλίναβος.